

Charles M. Sheldon's arbeten.

Hvem är Charles M. Sheldon? En liten präst i Topeka, Kansas, Nordamerikas förenta stater. För ett par år sedan voro de, som kände honom, säkerligen icke många till antalet, och nu har hans rykte gått ut öfver världen och hans namn kännes i alla kristna församlingar. Hvarigenom har han då gjort sig förtjänst af en sådan ära?

Pastor Sheldon är författare, och det är hans böcker, som hafva burit hans namn vida utöfver fäderneslandets gränser. Han skrifer berättelser eller romaner, och hans mest lästa bok "In His steps" utgick på originalspråket i mer än två miljoner exemplar; fem svenska öfversättningar hafva däraf utkommit i sammanlagdt nära hundra tusen exemplar ("I Jesu fotspår", "I Hans fotspår"); äfven på finska har boken sett dagen ("Metarimme eli Jeesusta seuratessa"). Af hans andra arbeten må nämnas: "Richard Bruce" och "Malcom Kirk", hvilka ojämförligt öfvergå den förstnämnda berättelsen i afseende å konstnärlig fulländning; vidare "Var det en dröm" ("Robert Hardy's seven days"), "Tvillingparet", "Philip Strong's korsfästelse" samt "Den stora sträjken"

Jag vet icke, hvilken god ande det var, som ingaf mig tanken att köpa boken "I Hans fotspår"; men när jag väl hade läst den, kunde jag ej motstå begäret att göra mig bekant äfven med pastor Sheldons öfriga arbeten. Ehuru dessa senare äro mera lättlästa och literära, är dock det förstnämna arbetet det mest upplysande för den, som önskar göra sig förtrogen med Charles Sheldons lifåskådning.

Författaren kallar själf sin bok en predikoberättelse och omtalar i ett några raders förord, att han om söndagseftermiddagarna uppläst den för sin församling kapitel efter kapitel. Hans församling har i sanning varit afundsvärd, som fått lyssna till sådana predikningar. Men de skulle häller aldrig kunnat skrivas i Europa; de äro barn af det fria Amerika.

Pastor Sheldon är kristen – men hvilken kristendom! Hvarken öfversitteri eller okunnighet, hvarken skrymteri eller dåsighet, hvarken söndagskristendom eller dogmtro – utan ett sprundlande lif, en världserfarenhet, en visdom, som tvingar till dyrkan. Man tycker sig igenkänna de första kristna dagarnas anda och hänförelse, man tycker sig höra den återuppståndne Paulus slunga ut sina ljudande maningsrop, man tycker sig vara åsyna vittne till de heliga pingstdagarnas väckelser en masse . . . Tio sådana män som Charles Sheldons hjältar – och världen skall omskapas till ett kristet samhälle! Och författaren säger själf i förordet till "Malcom Kirk", att de där skildrade personerna äro lifslevande människor.

Pastor Sheldon uppträder mot ingen af kyrkans dogmer, han bekämpar ingen af dess läror, han tror t. o. m. på den personliga djäfvulen. Men han inblåser en lefvande anda i de stelnade formerna, han berör med sin trollstaf de utnötta teorierna och dessa träda fram som lefvande värkligheter.

Han förstår, att kristendomen egentligen intet har att göra med teorierna, men alt däremot med praktiken. Han förstår, att den kristna tron är intet, om den icke är en tro om lifvet. Han förstår, att himmel och helvete äro tomma spekulationer, om de icke äro lefvande värkligheter nu redan. Nu är den behagliga tiden! Nu skall människan frälsas från det helvete, som är ett annat namn på hennes förspilda lif, för att ingå i den himmel, där människorna älska hvarandra som bröder, och där de lefva för att föra världen framåt i utveckling. Hvilken post-mortem-betydelse himmeln och helvetet än må besitta, kan den aldrig öfvergå den aktuella i värde.

Och hvad har det blifvit af den så mycket förhånade kristliga väckelsen? En verklig psykologisk erfarenhet, en känsla af själens storhet, af människoandens gudomliga ursprung och det däraf följande klara inseendet af ändamålet med ens tillvaro. Charles Sheldons "väkta" äro inga trångbröstade pietister, inga skrymtande hälgon, utan sannerligen barn, som kommit i himmelriket. Barn, som känna och älska sin himmelske Fader och som hälgas sitt lif åt fullgörandet af Hans vilja.

Barn, som veta, att de äro kristna endast i den mån de vandra i Kristi fotspår; som icke tveka och tvifla och komma med förståndsinvändningar, när Mästaren fordrar af dem, att de skola offra sig själfva, sin bekvämlighet, sin lyx, sina vanor, sina skötesynder, sina käraste önskingar, utan som gifva helt med barnets förtroende kasta sig in i det nya lif, som de sett skimra inför sig i uppvaknandets hälgade timme, då Guds ande berörde dem med sin allsmåktiga kraft. De hafva sina stunder af svaghet, men de kämpa sig modigt igenom dem, och om de falla, så är det endast för att resa sig ånyo. Bönen är deras kraftkälla och med förklarade anleten träda de ut i världen efter ett samtal med Fadern i det tysta.

I de flesta af Sheldons böcker äro hjältarna präster; men sådana karaktärer som John King i "Richard Bruce" och "Tvillingparet" samt Malcom Kirk i berättelsen med samma namn väcka hos läsaren den djupaste beundran. De äro så stora som människor, att man förlåter dem, att de äro präster; och så som pastor Sheldon för öfrigt uppfattar och skildrar det prästerliga kallet, fordras därför en aldeles särskild, enorm begåfning, ett slags universalgeni.

Boken "I Hans fotspår" skildrar först, huru hjälten blir "pånyttfödd". Denne är pastor i en af Chicagos rikaste församlingar, han har hvarje söndag predikat inför en utvald publik, han har allmänt ansetts som en utmärkt präst, d. v. s. som en utmärkt talare, och själf har han njutit af att stå inför en talrik åhörareskara och höra sin egen mäktiga stämma ljuda i den stora kyrkan. Men så inträffar en händelse – om den läser man bäst i boken själf –, som väcker hjälten till insikt om det grundfalska i såväl hans eget som hans församlingsmedlemmars lif. Det är ju allt bara ett skuggspel, ett fäktande mot väderkvarnar, utan någon sann lifsvärklighet uti det! Och Kristus förkunnar ett nytt lif, ett lif i sanningens växande kunskap. Hela kristenheten vandrar i själfva väcket i hedendomens mörker. Ännu har man ju icke begripit, att en kristen bör lefva ett kristuslikt lif, bör följa Jesus i spåren. Ännu har man icke erfarit, att den helige ande icke är en metafysisk fiktion, utan en lefvande värlighet, som stiger ned i människans ande, när hennes håg vändes till det nya lifvet, och gifver henne kraft att lefva det.

Men när pastor Bruce en gång blifvit berörd af den nya anden, så tvekar han håller icke att träda in i det nya lifvet och förkunna det för sin församling. Som en ljungeld värkar hans predikan i kyrkan. Den antänder månget villigt hjärta, som glödt under hvardaglighetens falaska. Och efter gudstjänstens slut samla sig på hans uppmaning frivillige i sakristian till ett gemensamt bönemöte: i deras krets synes en rik affärsman, en framstående tidningsredaktör, en författare, en sångerska, en fabriksföreståndare . . . Alla dessa personer förbinda sig nu att under ett år framåt vid allt hvad de företaga sig i det dagliga lifvet först göra sig den frågan: hur skulle Jesus i mitt ställe handlat? Och att sedan när de funnit svaret, obetingadt och oberoende af resultatet följa dess anvisningar. Pastorn beder högt om den helige andes kraft och visdom, och värkan däraf är förunderlig. Alla förnimma dess närvara och hälgden af det fattade beslutet.

Huru annorlunda börja icke nu småningom förhållandena gestalta sig inom denna församling! Hvar söndag ökas antalet af de kristna kämparna. "Denna underbara väckelse får en världshistorisk betydelse!" utropar hjälten i berättelsen. Och hans aning är grundad. De nyväkta taga först kraften in i sitt enskilda lif och sedan föra de den ut i det offentliga. Syndens och själfviskhetens välde synes minskas i det stora Chicago och en ny aera af broderskärlek och därpå grundade sociala omhvälfningar taga sin början. Snart sträcker sig väckelsen äfven till andra städer, och Guds rike växer stadigt på jorden.

Om allt detta må hvar och en själf läsa i boken: huru redaktören omskapar sin tidning till förfäran för världen och hvilka uppoffringar det kostar honom och hans vänner att utge ett kristligt dagligt organ; huru den unga sångerskan, som står på gränsen till världsrykte, inviger sin eminenta begåfning i det gudas tjänst; huru fabriksledaren ser sig tvungen att afgå från sin post för att icke bryta mot samvetets bud; på hvilket sätt den sociala och arbetarefrågan löses o. s. v.

Det är med värlig njutning man läser Charles Sheldons böcker; åtmistone hafva de för mig varit en källa till sann glädja. Det serveras så mycken skönliteratur, där den psykologiska gåtan behandlas. Men huru tröttande värka icke de flesta romaner, när författarenas ringa psykologiska

erfarenhet öfveralt skiner igenom. Så sällan träffar man på hjältenaturena, dem, hos hvilka själen uppenbarar sig. Och när de någongång tecknas, så äro de förstådda hvarken af sig själfva (d. v. s. författaren) eller af andra. Huru uppfriskande är det icke att komma i beröring med pastor Sheldons sunda människor! Sådana karaktärer som Richard Bruce och Tom Howard (i "Richard Bruce") borde för hvarje gosse och ung man gälla som eftersträfvansvärda ideal. Just denna berättelse förefaller mig att vara den fullödigaste och bäst utarbetade. Ingen borde underlåta att rikta sitt bibliotek med den; isynnerhet borde hvar ung författare läsa den.

Där är kraft och öfvertygelse i den Sheldonska stilen: i hans arbeten brusar det af lifsglädje. Huru afvikande från hans trosfilosofi än ens egen teoretiska världsåskådning må vara, — har man en gång en gnista af andligt lif uti sig, så skall man aldrig blygas för att räkka brodershanden åt Charles Sheldon.

Det är ändock lifvet själft som är och förblir det enda verkliga i denna illusionernas värld.

E.

(*Nya Pressen* 1900, N:o 42, Tisdagen den 13 februari 1900, s. 3, palstat 7-9.)